

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060307

BESLUT
2023-06-12
Stockholm

Mål nr
M 4537-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2022-03-24 i mål nr M 9309-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Studsvik Nuclear AB

Ombud: Advokat M.B.

SAKEN

Godkännande av ekonomisk säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Mark- och miljööverdomstolen godkänner, med ändring av mark- och miljödomstolens slutliga beslut, att Studsvik Nuclear AB ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken genom en proprieborgen utställd av Trygg-Hansa Försäkring filial, huvudsakligen utformad i enlighet med domsbilaga D, till uppfyllande av villkoret i Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, dom den 19 maj 2004 i mål ndrad genom Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 27 april 2021, att Studsvik Nuclear AB, ska ställa och vidmakthålla säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder vid de tillståndsgivna anläggningarna i Studsvik, Nyköpings kommun.

Dok.Id 1915957

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Studsvik Nuclear AB (Studsvik) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens slutliga beslut, godtar att Studsvik ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken genom en proprieborgen utställd av Trygg-Hansa Försäkring filial (tidigare Moderna Försäkringar, filial till Tryg Forsikring A/S Danmark), huvudsakligen utformad *i första hand* enligt domsbilaga B, *i andra hand* enligt domsbilaga C och *i tredje hand* enligt domsbilaga D, till uppfyllande av villkoret enligt Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, dom den 19 maj 2004 i mål nr M 11-03, så som ändrat genom Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 27 april 2021, att Studsvik ska ställa och vidmakthålla säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder vid de tillståndsgivna anläggningarna i Studsvik, Nyköpings kommun.

Länsstyrelsen har motsatt sig att garantin tidsbegränsas. För det fall domstolen skulle anse att den kan tidsbegränsas bör den gälla under en längre tid än de tre år bolaget angav i mark- och miljödomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Studsvik har anfört i huvudsak samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen med följande tillägg.

Tillståndet för Studsviks verksamhet är inte tidsbegränsat. För att helt utesluta risken att verksamheten står utan säkerhet skulle därmed ett borgensåtagande behöva ställas som inte har någon tidsbegränsning. Enligt tillståndet måste Studsvik redovisa ett nytt belopp till länsstyrelsen senast den 1 mars vart tredje år, vilket ger bolaget drygt tre år att få en ny säkerhet godkänd under förutsättning att länsstyrelsen, såsom tidigare har skett, fattar beslut om att godkänna säkerhetens storlek senast den 31 maj. Säkerhetsbeloppet kommer även sannolikt att minska över tid med anledning av att Studsvik har ett pågående arbete med att hantera verksamhetens radioaktiva avfall.

Studsvik har inte lyckats utverka ett borgensåtagande utan tidsbegränsning och bolaget har fått besked från Trygg hansa att sådana borgensåtaganden, såvitt känt av Trygg hansa, inte förekommer på marknaden. Eftersom tidsbegränsningen är ett krav från försäkringsbolagen måste denna begränsning kunna godtas. Länsstyrelsens farhågor beträffande eventuella svårigheter förknippade med att ianspråkta säkerheten om behovet uppstår nära inpå att åtagandet förfaller är överdrivna. Såsom säkerheten är utformad är det tillräckligt om ett anspråk framställs innan förfallotiden, däremot behöver anspråket inte vara preciserat. Om domstolen skulle anse att en längre löptid är nödvändig föreslår bolaget en sådan utformning av borgensåtagandet som framgår av bolagets tredjehandsyrkande.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har anfört i huvudsak följande.

En tidsbegränsad säkerhet bör inte godtas. Om garantin behöver tas i anspråk för återställningsåtgärder på grund av att bolaget inte kan fullgöra sina skyldigheter är det osannolikt att detta kan ske omedelbart. Om sådana förhållanden uppträder nära inpå att garantin löper ut riskerar den att inte tjäna sitt syfte eftersom återställandeåtgärder kan ha mycket långa ledder. Länsstyrelsen anser att garantin endast ska upphöra att gälla när den ersatts av en ny godkänd säkerhet eller när den återlämnas på grund av att verksamheten avslutats och tillsynsmyndigheten godkänt eventuella åtgärder för efterbehandling eller återställning.

Om domstolen finner att en tidsbegränsad säkerhet kan tillåtas måste tidsbegränsningen ta höjd för att säkerheten ska kunna användas till att betala leverantörsfakturer under hela utrednings- och åtgärdsfasen av återställningsarbetet och därför vara giltig under en längre tid än tre år. Genom att tidsbegränsa säkerheten finns det vidare risk för att det uppstår en situation där en godkänd säkerhet löper ut utan att det finns en ny godkänd säkerhet som tar vid. Även ur detta avseende är det lämpligt att säkerhetens giltighetstid inte är allt för begränsad.

SKÄLEN FÖR MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att pröva är om en tidsbegränsad proprieborgen kan godtas som säkerhet för Studsviks förpliktelser enligt tillståndet för verksamheten.

Enligt 16 kap. 3 § andra stycket miljöbalken ska en säkerhet vara betryggande för sitt ändamål. Eftersom huvudsyftet med en säkerhet är att skydda samhället från risken att behöva svara för kostnader för efterbehandling, bör det naturligtvis göras sannolikt att säkerheten kan uppfylla det syftet. En utgångspunkt bör också vara att säkerheten tillåter att så mycket kapital som möjligt är kvar hos verksamhetsutövaren. Det är visserligen svårt att finna säkerheter som inte är kostsamma för verksamhetsutövaren och samtidigt ger full säkerhet för samhället. Ambitionen bör därför vara att till en rimlig kostnad för verksamhetsutövaren minimera risken för att samhället får bära avhjälpandekostnaden. (Prop. 2006/07:95 s. 110).

Även om risken för samhället inte ska påverka bedömningen av vilka kostnader en säkerhet måste ha täckning för att kunna betala, kan risken mycket väl vägas in i bedömningen av vilken form som säkerheten behöver ha för att den ska anses betryggande. (Prop. 2006/07:95 s. 111).

Den villkorsformulering som gäller för Studsviks verksamhet innebär att bolaget måste vidmakthålla en säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder och att länsstyrelsen vart tredje år ska besluta om säkerhetsbeloppets storlek utifrån bolagets förslag. Den aktuella lösningen förutsätter således att säkerheten regelbundet underställs tillsynsmyndighetens prövning och att säkerhetens storlek anpassas efter det behov som föreligger vid varje omprövningstillfälle. Studsvik har även redogjort för hur bolagets fortlöpande hanterar sitt kärnavfall och hur detta påverkar en framtida efterbehandling.

Vid de ovan redogjorda förhållandena är risken för samhället enligt Mark- och miljööverdomstolen inte så stor att en tidsbegränsning av säkerheten är utesluten. Tillsynsmyndigheten måste dock ha en rimlig möjlighet att bevaka att Studsvik uppfyller

skyldigheten i tillståndet att vidmakthålla säkerheten. I likhet med länsstyrelsen anser Mark- och miljööverdomstolen därför att en giltighetstid på endast tre år inte kan godtas.

Det proprioborgensåtagande som Studsvik har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska godkänna i tredje hand löper till år 2030, vilket ger tillsynsmyndigheten möjlighet att i god tid innan säkerheten löper ut inhämta ett nytt proprioborgensåtagande från bolaget. Mark- och miljööverdomstolen anser att en säkerhet med den utformning som bolaget i tredje hand har yrkat får anses betryggande för sitt ändamål. Säkerheten ska därför godtas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga E
Överklagande senast den 10 juli 2023.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Marianne Wikman Ahlberg, referent, och Henrik Jonsson samt tf. hovrättsassessorn Alexandra Tavaststjerna.

Föredragande har varit Harry Hodzic.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2022-03-24
meddelat i Nacka

PARTER

Sökande

Studsvik Nuclear AB

Ombud: Advokat M.B.

SAKEN

Godkännande av säkerhet i form av proprieborgen enligt 16 kap. 13 §
miljöbalken _____

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om att godkänna säkerhet i form av
proprieborgen för Studsvik Nuclear AB:s förpliktelser.

Dok.Id 744822

Postadress
Box 69
131 07 Nacka

Besöksadress
Sicklastråket 1

Telefon
08-561 656 40

E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se
www.nackatingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Genom dom den 19 maj 2004 i mål M 11-03 (tillståndsdomen) lämnade Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, Studsvik Nuclear AB (Studsvik eller bolaget) tillstånd enligt miljöbalken till verksamheten vid olika anläggningar i Studsvik, Nyköpings kommun. I domen föreskrev domstolen krav på ekonomisk säkerhet enligt följande:

En förutsättning för tillståndet är att Studsvik Nuclear AB ställer och vidmakthåller säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken genom bankgaranti avseende ett belopp om 16 miljoner kronor för efterbehandling och andra återställningsåtgärder. Säkerheten ska förvaras hos länsstyrelsen.

Studsvik Nuclear AB ska med början den 1 mars 2007, och därefter den 1 mars vart tredje år, till länsstyrelsen redovisa underlag, med förslag till säkerhetsbelopp för länsstyrelsens bestämmande av säkerhetsbelopp.

Garantin har historiskt ställts ut av en bank eller försäkringsbolag, senast under perioden 2016-06-01–2019-05-31 av Moderna försäkringar. Beloppet för den garantiperiod som påbörjades den 1 juni 2019 har av Länsstyrelsen i Södermanlands län fastställts till 43 542 137 kr.

I maj 2019 gav bolaget in en ansökan till mark- och miljödomstolen om att formen för den garanti som bolaget har att ställa omvandlas från bankgaranti/försäkringslösning till en egen generell moderbolagsgaranti. Mark- och miljödomstolen avslag bolagets yrkande i ett slutligt beslut den 14 oktober 2019, mål nr M 3752-19, då domstolen ansåg att bolaget inte visat att föreslagen säkerhet är långsiktigt betryggande och vid behov kan infrias.

I maj 2020 gav bolaget in en ansökan till mark- och miljödomstolen enligt 24 kap. 13 § miljöbalken om ändring av villkor. Bolaget yrkande i första hand att mark- och miljödomstolen skulle upphäva villkoret om att bolaget ska ställa och vidmakthålla ekonomisk säkerhet och i andra hand att villkoret skulle ändras så att säkerheten inte behöver ställas genom bankgaranti.

Med anledning av bolagets ansökan beslutade mark- och miljödomstolen den 27 april 2021, mål nr M 3270-20, (ändringstillståndet) att bolagets förstahandsyrkande inte

kunde bifallas. Beträffande bolagets yrkande i andra hand fann domstolen att kravet på att säkerheten ska ställas genom bankgaranti kunde tas bort, men att det i det aktuella målet inte fanns underlag för att besluta vad som kunde godkännas som annan form av säkerhet än garantin. Detta fick i stället avgöras efter ansökan i särskilt mål i mark- och miljödomstolen.

I domslutet förordnade mark- och miljödomstolen, med ändring av domen den 19 maj 2004, att föreskriften om ekonomisk säkerhet ska ha följande lydelse:

En förutsättning för tillståndet är att Studsvik Nuclear AB ställer och vidmakthåller säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken avseende ett belopp om 16 miljoner kronor för efterbehandling och andra återställningsåtgärder. Säkerheten skall förvaras hos länsstyrelsen.

Studsvik Nuclear AB skall med början den 1 mars 2007, och därefter den 1 mars vart tredje år, till länsstyrelsen redovisa underlag, med förslag till säkerhetsbelopp för länsstyrelsens bestämmande av säkerhetsbelopp.

Mark- och miljödomstolen erinrar om att för att annan säkerhet än nuvarande garanti ska kunna godtas ska den prövas av mark- och miljödomstolen i särskilt mål.

Bolaget har nu gett in en ansökan om att mark- och miljödomstolen ska godta att bolaget ställer säkerhet genom en proprieborgen.

YRKANDEN M.M.

Studsvik Nuclear AB (Studsvik eller bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen *i första hand* ska godta att Studsvik ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken genom en proprieborgen utställd av Moderna Försäkringar, filial till Tryg Forsikring A/S Danmark, i väsentligen den form som framgår av bilaga 1 till uppfyllande av villkoret enligt tillståndsdomen, ändrat genom ändringsdomen, om att Studsvik ska ställa och vidmakthålla säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder vid de tillståndsgivna anläggningarna i Studsvik, Nyköpings kommun, och

i andra hand godtar att Studsvik ställer säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken genom en proprieborgen utställd av Moderna Försäkringar, filial till Tryg Forsikring A/S Danmark, i väsentligen den form som framgår av bilaga 2 till uppfyllande av villkoret enligt tillståndsdomen, ändrat genom ändringsdomen, om att Studsvik ska ställa och vidmakthålla säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder vid de tillståndsgivna anläggningarna i Studsvik, Nyköpings kommun.

Studsvik har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Den föreslagna säkerheten är betryggande för sitt ändamål och ska därför godtas. Borgensåtagandet innebär att Moderna går i borgen så som för egen skuld för vad Studsvik har att bekosta för efterbehandling och andra återställningsåtgärder enligt tillståndsdomen. Fråga är således om en proprieborgen. Därmed uppfyller säkerheten kriterierna för att betraktas som en säkerhet. Vidare innebär det faktum att det är fråga om en proprieborgen att säkerheten är skyddad om Studsvik går i konkurs och att säkerheten är enkel att omvandla till pengar i den takt som krävs för att avhjälpande ska kunna genomföras.

Borgensåtagandet är beloppsmässigt begränsat till 43 542 137 kronor vilket motsvarar det av länsstyrelsen bestämda säkerhetsbeloppet. Därmed får säkerheten anses tillräcklig för att säkerställa sitt ändamål, dvs. att bekosta efterbehandling och andra återställningsåtgärder enligt tillståndsdomen.

Borgensåtagandet behöver signeras av en behörig företrädare för Moderna. Detta är anledningen till att yrkandet anger att domstolen ska godkänna att borgen ställs i väsentligen den form som anges i bilaga till bolagets ansökan. Att ett yrkande formulerat på det sättet kan bifallas framgår av MÖD 2016:14.

Tryg är en av Nordens största försäkringskoncerner och är noterad på den reglerade marknaden Nasdaq OMX Copenhagen. Försäkringsbolaget utgör del av OMX Copenhagen 25 index vilket är ett index som inkluderar de största och mest handlade

bolagen på Nasdaq OMX Copenhagen. Tryg står under tillsyn av den danska motsvarigheten till Finansinspektionen, Finanstilsynet. Moderna är en svensk filial till Tryg. Moderna har tillstånd från Finansinspektionen att bedriva försäkringsverksamhet enligt bland annat försäkringsklassen borgensförsäkring. Tryg har getts kreditratingen A1 av ratinginstitutet Moody's. På motsvarande sätt har Moderna detta betyg så som varandes en del av Tryg. Kreditbetyget A1 innebär att Moderna bedömts ha mycket god möjlighet att fullgöra sina åtaganden.

Beskrivningen av omfattningsområdet i borgensåtagandet har utformats för att tillgodose länsstyrelsens synpunkt att åtagandet ska omfatta allt vad Studsvik har att bekosta för efterbehandling och andra återställningsåtgärder i enlighet tillståndsdomen, så som ändrad genom ändringsdomen.

Länsstyrelsen har framfört att garantin inte kan tillåtas vara begränsad i tiden. Länsstyrelsen har anfört att garantin endast ska upphöra att gälla när den har ersatts av en ny godkänd säkerhet eller när den återlämnas på grund av att verksamheten avslutats och tillsynsmyndigheten har godkänt eventuella åtgärder för efterbehandling och återställning. För att kunna tillmötesgå länsstyrelsens synpunkter vad gäller löptid för borgensåtagandet skulle åtagandet behöva löpa på obestämd tid. Studsvik har undersökt om Moderna kan ställa ut ett borgensåtagande som löper på obestämd tid men har fått till svar att åtagandet måste ha ett bestämt slutdatum. Såvitt Moderna känner till förekommer inte att försäkringsbolag ställer ut garantier som är tidsobegränsade. Borgensåtagandet enligt Studsviks förstahandsyrkande är därför alltså begränsat i tiden till den 31 maj 2022. I syfte att tillmötesgå länsstyrelsens synpunkter, och om domstolen skulle finna att slutdatumet den 31 maj 2022 inte kan godtas, föreslås att borgensåtagandet utformas enligt följande:

”Garantin gäller (i) till dess att en ny säkerhet har godkänts och ställts i enlighet med Tillståndet, (ii) till dess att verksamheten som Tillståndet avser har avslutats och tillsynsmyndigheten har godkänt eventuella åtgärder för efterbehandling och återställningsåtgärder vilka krävs enligt Tillståndet eller (iii) till och med den 31 maj 2025. Ersättningsanspråk på grund av denna garanti skall framställas skriftligen till Moderna Garanti senast före det att (i), (ii) eller (iii) inträffar.”

Studsvik har svårt att se att den säkerhet som ska ställas överhuvudtaget kommer att behövas att tas i anspråk vid någon tidpunkt eftersom Studsvik löpande betalar kostnaderna för de efterbehandlings- och återställningsåtgärder som kan krävas. Risken med ett tidsbegränsat åtagande bör därför vara mycket liten.

REMISSYTTRANDE

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Länsstyrelsen har inget att erinra mot att ekonomisk säkerhet ställs i form av en proprieborgen utställd av Moderna Försäkringar.

Garantin kan inte tillåtas vara begränsad i tiden på det sätt som föreslås. Om garantin behöver tas i anspråk för återställningsåtgärder på grund av att bolaget inte kan fullgöra sina skyldigheter är det osannolikt att detta kan ske omedelbart. Om sådana förhållanden uppträder nära inpå att garantin löper ut riskerar den att inte tjäna sitt syfte. Garantin bör endast upphöra att gälla när den ersatts av en ny godkänd säkerhet eller när den återlämnas på grund av att verksamheten avslutats och tillsynsmyndigheten godkänt eventuella åtgärder för efterbehandling eller återställning.

Länsstyrelsen anser att förslaget enligt bilaga 1 inte uppfyller ovanstående synpunkt. Länsstyrelsen anser vidare att förslaget enligt bilaga 2 inte heller uppfyller ovanstående synpunkt i och med att även det förslaget är tidsbegränsat. Om domstolen finner att en tidsbegränsad säkerhet kan tillåtas är dock formuleringarna i bilaga 2 en bra utgångspunkt. Tidsbegränsningen behöver dock ta höjd för att säkerheten ska kunna användas till att betala leverantörsfakturor under hela utrednings- och åtgärdsfasen av återställningsarbetet och därför vara giltig under en längre tid än tre år.

SKÄL FÖR BESLUT

Tillstånd meddelade med stöd av miljöbalken får för sin giltighet göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som verksamheten

kan föranleda. En säkerhet ska godtas om den visas vara betryggande för sitt ändamål (16 kap. 3 § miljöbalken).

Enligt den lydelse som tillståndet för Studsviks verksamhet tidigare hade skulle säkerheten ställas i form av en bankgaranti. Kravet på bankgaranti togs bort genom ändringsdomen den 27 april 2021. Enligt domen krävs dock, för att annan säkerhet än nuvarande garanti ska kunna godtas, att den prövas av mark- och miljödomstolen. Bolaget har i enlighet med detta nu ansökt om att säkerheten ska få ställas i form en proprieborgen utställd av Moderna Försäkringar, filial till Tryg Forsikring A/S.

Proprieborgen innebär att borgen ställs som för egen skuld. Domstolen anser att den föreslagna proprieborgen är en godtagbar form för säkerheten. Domstolen finner att tillämpningsområdet för borgensåtagandet, dvs. vad Studsvik har att bekosta för efterbehandling och andra återställningsåtgärder i enlighet med tillståndet, också kan godtas. Däremot anser domstolen i likhet med länsstyrelsen att säkerheten inte kan tillåtas att vara tidsbegränsad. Domstolen har noterat vad Studsvik har anfört om att det inte går att utverka en garanti som är obegränsad i tiden. Det villkor om säkerhet som gäller enligt tillståndet för Studsvik innebär dock att säkerheten ska *vidmakthållas*. Det betyder att det vid varje tidpunkt måste finnas en gällande säkerhet. Med den tidsbegränsning som det föreslagna borgensåtagandet har skulle det kunna uppkomma en situation då bolaget inte kan fullgöra sina förpliktelser samtligt som garantin löper ut innan samtliga kostnader hunnit regleras. Detta kan inte anses förenligt med gällande villkor för tillståndet eller uppfylla kravet på att säkerheten ska vara betryggande för sitt ändamål. Jfr MÖD 2010:5 där domstolen fann att en tidsbegränsning av säkerheten till två år efter det att tillståndstiden löpt ut var godtagbart. Se också MÖD 2016:9 där säkerheten inte ansågs som betryggande för sitt ändamål då garantin hade en utformning som innebar en risk för att verksamheten skulle stå utan säkerhet för kostnader för efterbehandling m.m.

Den omständigheten att Studsvik löpande betalar kostnaderna för efterbehandling och återställning bör kunna beaktas av länsstyrelsen i samband med att länsstyrelsen var tredje år ska bestämma med vilket belopp säkerheten ska ställas, men påverkar inte det faktum om att det vid varje tidpunkt måste finnas en gällande säkerhet.

Med hänsyn till det anförda anser domstolen att bolagets yrkande ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-11)

Överklagande senast den 14 april 2022.

Malin Wik

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson.

Hur man överklagar

MMD-11

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från beslutets datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i beslutet.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se